

De wet op het reinigingswater

Numeri 19

Er staan een aantal wetten in de Thora, die haast bizar te noemen zijn en moeilijk te begrijpen zijn. Een daarvan is de wet op het reinigingswater, na de aanraking van een gestorvene of een graf of het betreden van een woning waarin iemand overleden was. Zo iemand diende dan met reinigingswater ontzondigd te worden. Voor de bereiding van het reinigingswater was de as van een rode, gawe koe nodig. Deze wet blijkt uiteindelijk voor de Jood een *choeka* te zijn. Wat dat inhoudt, daar komen we nog op terug.

Ernstige onreinheid

Wanneer iemand met de dood van een Israëliet in contact was gekomen, hetzij door de overleden persoon aan te raken hetzij door diens graf aan te raken, dan werd hij onrein. Er zijn meerdere oorzaken van onreinheid mogelijk, maar meestal maakten die iemand onrein 'tot de avond'. Zo bijvoorbeeld de wet op de onreine dieren (Lev. 11), de wet op de vloeiingen (Lev. 15 e.a.p.), alsook de wet op het bereiden van dit reinigingswater (Num. 19:1-10). Maar de persoon die in contact met de dood van een mens kwam, is in ernstiger mate onrein.

Dit blijkt uit meerdere zaken (Num. 19:11-16):

1. Ten eerste is de periode van onreinheid langer, namelijk zeven dagen.
2. Ten tweede wordt ook iedereen die in de tent komt waar iemand gestorven is, meteen voor zeven dagen onrein.

3. Ten derde is er twee keer een ontzondiging nodig, namelijk op de derde dag en op de zevende dag (vs. 19).
4. In de vierde plaats is reiniging alleen mogelijk met het apart bereide reinigingswater.
5. Ten slotte leidt het niet gehoorzamen aan dit reinigingsritueel tot de doodstraf (vs. 20).

Het is niet zo verwonderlijk dat het in contact komen met een overleden persoon tot een dergelijke ernstige onreinheid leidt. De dood is immers het tastbare einde van de zonde die in de wereld is gekomen (Rom. 5:12). De macht van de zonde wordt zichtbaar door de dood.

De rode koe

Zoals gezegd was deze onreinheid niet weg te wassen zonder het speciaal bereide reinigingswater. Dit reinigingswater diende te worden bereid met de as van een rode koe (*Hebr.* Para aduma). Dat deze rode koe van groot belang is, blijkt wel uit de verwijzing die ernaar gemaakt wordt in Hebreeën 9:13-14. Daar worden twee belangrijke oudtestamentische offers aangehaald. Het eerste is het bloed van bokken en stieren, offers die gebracht werden op de Grote Verzoendag tot reiniging van het volk (Lev. 16). Het tweede is de as van deze jonge, rode koe (Num. 19). Twee uiterst belangrijke offers – voor de rituele eredienst van Israël wellicht dé twee belangrijkste offers uit de Thora – worden hier aangehaald om de grote waarde van het offer van Christus in het licht te stellen.

We kunnen daarbij nog opmerken dat Leviticus 16 het hart vormt van het boek Leviticus en dat Numeri 19 het hart vormt van het boek Numeri. De offers die daarbij horen, zijn dan ook uiterst belangrijk. Het is zeker niet voor niets dat de schrijver van de brief aan de Hebreeën precies deze twee offeranden noemt, wanneer hij de grootheid en de onschatbare waarde van Jezus' offer naar voren brengt.

Er is een mooie parallel tussen deze reinigingswet en Hebreeën 9:14. Het reinigingswater dat bereid is met de as van de rode koe reinigt iemand van het aanraken van de dood, waarna die persoon weer in het heiligdom mag komen. Het bloed van Christus reinigt ons van dode werken, waardoor wij God kunnen dienen.

In de Joodse overlevering is dit reinigingswater dermate belangrijk, omdat er anders geen tempeldienst mogelijk is. Immers, wie niet gereinigd kan worden van het contact met een dode mag het heiligdom niet binnengaan. De rode koe is de

sleutel om dit reinigingswater te kunnen bereiden. Ook vandaag is men daar nog steeds intens mee bezig. In 1996 werd er een rode koe geschikt verklaard en deze kreeg de naam Melody. Er brak paniek uit onder de moslims in Israël, omdat het verlangen naar de tempel bij de Joden weer sterk opleefde. Even later werden er enkele witte haartjes op de staart gevonden en de rust keerde terug. Het Tempelinstituut in Jeruzalem heeft een fokprogramma lopen met een budget van ongeveer 130.000 euro om de perfecte rode koe te fokken. Het is een hoofditem op hun website. Zo zien we het blijvende belang van deze rode koe.

De koe moet aan drie kenmerken voldoen

Ten eerste moet het een *rode* koe zijn. De rode kleur doet denken aan wat er staat in Jesaja 1:18: 'Komt toch en laat ons tezamen richten, zegt de Heer: al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol'. Alleen degene die ingaat op de uitnodiging van de Heer en open en eerlijk tegenover Hem is, kan de vreugde smaken van de reiniging.

Ten tweede moet de koe een volmaakte rode koe zijn. Elk haartje van de koe moet volmaakt rood zijn. Vanzelfsprekend mocht de koe ook geen ander gebrek hebben. Volgens de Joodse overlevering zijn er in de geschiedenis slechts negen koeien geweest, die geschikt waren voor de bereiding van het reinigingswater vanaf Mozes tot aan de verwoesting van de tweede tempel, een periode van zo'n 1600 jaar. Dit kunnen we toepassen op Jezus als de unieke Zoon van de Vader. Er is geen ander zoals Hij en er kon dus ook niemand anders geschikt zijn om het verlossingswerk te volbrengen. Hij was de unieke en tevens de volmaakte Mens. Zijn spreken was volmaakt en Zijn doen en laten was volmaakt. Om het offerwerk te volbrengen is Hij in alles gelijk geworden aan de mens, echter met uitzondering van de zonde (Hebr. 4:15; vgl. 1 Kor. 5:21; 1 Petr. 2:21-22; 1 Joh. 3:5). Petrus spreekt dan ook over Christus als een 'onberispelijk en vlekkeloos lam' (1 Petr. 1:19).

Ten derde mocht de koe nooit een *juk* gedragen hebben. De koe mocht nooit tot een ander doel dienen dan de offerande te zijn waarvan de as diende voor de bereiding van het reinigingswater. Het verhaal gaat dat er een boer was die een volmaakte koe had. Hij liet de priesters komen en die inspecteerden de koe. De koe bleek inderdaad volkomen. De boer wachtte een rijke vergoeding. Dit geld gingen de priesters inzamelen om daarna de koe over een aantal dagen te komen kopen. De boer had echter nog wat ploegwerk te doen en gebruikte de rode koe daarvoor. Toen de priesters terugkwamen, inspecteerden ze de koe opnieuw en ditmaal

keurden zij hem af. Ze ontdekten dat de boer een juk op de koe had gelegd. Volgens wat ik las, zien ze dit aan twee zaken. Wanneer een koe een juk heeft gedragen, zouden er vervolgens een aantal haartjes in de nek gebogen blijven. Ten tweede zou de koe minstens scheel zien, nadat het dier een juk had gedragen. De boer kon naar zijn zilverstukken fluiten.

Ook dit doet ons denken aan de Heer Jezus: 'Daarom zegt Hij bij Zijn komst in de wereld: Slachtoffer en offergave hebt U niet gewild, maar U hebt Mij een lichaam bereid; in brandoffers en zondoffers hebt U geen welbehagen gehad. Toen zei Ik: Zie, hier ben Ik – in de boekrol staat van Mij geschreven – om Uw wil, o God, te doen' (Hebr. 10:5-7; Ps. 40:7-9). De Zoon kwam om de wil van de Vader te doen en absoluut niets anders; dat is de taak die Hij heeft verricht Zijn leven lang op aarde, tot in de dood.

Het is niet verwonderlijk dat een volmaakte, rode koe bijzonder kostbaar was. Zo zouden er bedragen zijn betaald tot 1000 zilverstukken voor een volmaakte rode koe, die geen juk had gedragen. Ter vergelijking, de prijs van een slaaf bedroeg zo'n 30 zilverstukken; en dat was de prijs die voor het verraad van de Heer Jezus werd betaald (Zach. 11:12; Matt. 26:15-16; 27:3). In Hebreëën 9:14 wordt Jezus het smetteloze Offer genoemd, en Petrus spreekt dan ook van 'het kostbare bloed van Christus, als van een onberispelijk en vlekkeloos lam' (1 Petr. 1:19). Ja, de Vader heeft het meest kostbare dat Hij had, Zijn geliefde en volmaakte Zoon, gegeven.

Het offer van de rode koe

De rode koe werd niet geslacht in het heiligdom, maar moest *buiten* de legerplaats gebracht worden. Vermoedelijk werd de koe ten oosten van de legerplaats geslacht. Want de priester Eleazar moest het bloed sprenkelen in de richting van de voorzijde van de tent der samenkomst (vs. 4), en die was naar het oosten gericht. Het oosten is in het Oude Testament de richting die bij God vandaan voert. Adam en Eva verlieten de hof van Eden in oostelijke richting (Gen. 3:24). Kaïn trok naar het oosten na de moord op zijn broer Abel (Gen. 4:16). Na de zondvloed trok de mens naar het oosten om daar een toren te bouwen en zodoende zelf de hemel te bereiken (Gen. 11:2,4). Toen Lot Abraham verliet, trok hij oostwaarts en we weten waar dat hem heeft gebracht (Gen. 13:10-13). Abraham stuurde zijn zonen uit het huwelijk met Ketura naar het oosten, opdat zij niet zouden erven samen met Isaak, de zoon van de belofte (Gen. 25:5-6).

De koe werd dus weggeleid uit Gods tegenwoordigheid en daarmee werd Gods afschuw van de zonde, de dood en de daarbij behorende onreinheid tot uitdrukking

gebracht. Zo hoort ook onze houding te zijn hier tegenover. Ik heb gelezen dat er in de tijd van Jezus een altaar was op de zuidelijke top van de Olijfberg. Deze ligt ten oosten van de stad Jeruzalem. De naam van dit altaar zou het Miphkad-altaar zijn geweest. Een andere naam voor het altaar zou het altaar van de Rode Vaars (de jonge rode koe) zijn geweest.

De volmaakte koe die nooit een juk had gedragen, die zo kostbaar was en zo onschuldig als maar mogelijk was, werd dan geslacht. In wezen is dit een treurige gebeurtenis. En Eleazar moest van het bloed nemen en dat zeven keer sprenkelen in de richting van de voorkant van de tabernakel. Hij moest dit met zijn vinger doen, en het nog warme bloed dus aanraken. Het lijkt erop dat Eleazar het persoonlijk (merk het getal zeven op als het getal van volmaaktheid, volkomenheid) moest ervaren wat hier gebeurde. Hij sprenkelde het bloed in de richting van de ingang van de tabernakel als een uitdrukking van het verlangen om daar te zijn. Hij stond nu op de plek die wegvoerde uit Gods nabijheid; en zoals dit offer ertoe diende om iemand weer in Gods nabijheid te brengen, bracht Eleazar dit verlangen tot uitdrukking.

Vervolgens moest de koe helemaal, in zijn totaliteit, verbrand worden totdat er niets dan as van overbleef (vs. 5). Dat zal zeker een verterend vuur zijn geweest, en het zal lang hebben gewoed totdat de koe helemaal tot as was verpulverd. We kunnen hierbij denken aan Gods totale oordeel, dat over onze Heer Jezus Christus is gekomen toen Hij tot zonde werd gemaakt, alsof het allemaal Zijn schuld was. De zonde lag op Hem en die moest volledig uitgeoet worden. Het was niet het lichamelijke lijden, waarvoor Jezus zo bang was in de hof van Gethsémané. Het was de wetenschap dat Hij door God zou worden verlaten in het ultieme oordeel tijdens die drie uren van duisternis, zoals deze koe buiten Gods tegenwoordigheid werd gebracht.

Cederhout, hysop en scharlaken

Aan het offer van de rode koe werden nog drie ingrediënten toegevoegd, nl. cederhout, hysop en scharlaken. Dan rijst vanzelfsprekend de vraag waarom deze ingrediënten werden toegevoegd en wat de betekenis ervan is. Het antwoord is niet eenvoudig. Wie de literatuur erop naleest, zal ontdekken dat de toevoeging van deze ingrediënten vanuit twee verschillende zienswijzen kan worden belicht. Ofwel we bekijken het vanuit het offer dat gebracht wordt zelf, of we bezien het vanuit de persoon die het offer nodig had. Wat mij betreft levert dit geen probleem op, want God kan gerust verschillende typologische betekenissen leggen in

eenzelfde gebeuren. Laten we dus de beide zienswijzen overdenken, het is aan de lezer om dit verder te beoordelen.

Vanuit het gezichtspunt van het offer dat gebracht werd: cederhout komt vanzelfsprekend bij de cederboom vandaan, en dat is de hoogste boom in de wijde regio. Bij dit offer, dat vanzelfsprekend verwijst naar de Heer Jezus, doet dit feit ons denken aan onze hemelse Heer. De hoogste boom is het dichtst bij de hemel en heeft de meeste waardigheid (vgl. Ezech. 31:3, waar Assur's waardigheid wordt beschreven; zie Ezech. 17:3). Het toevoegen van cederhout brengt de hoge waarde van het offer voor onze aandacht en het verwijst zodoende naar de hoge waarde van de Hemelse, die geofferd is.

Hysop is dan weer het geringste plantje in de regio (vgl. 1 Kon. 4:33 voor de tegenstelling met de ceder). Dit laat ons denken aan Jezus als Degene die zo diep vernederd is, die de minste plaats heeft ingenomen. Hoewel Hij de Schepper is, had Hij geen eigen geboorteplaats (Luk. 2:7), geen eigen woonplaats (Luk. 9:58) en geen eigen begraafplaats (Luk. 23:50-53). En Zijn vernedering ging nog veel dieper, namelijk tot op het kruis om te sterven als een misdadiger (Fil. 2:6-8).

Dan is er nog het scharlaken. Het is de kleur van de mantel, die Jezus werd omgedaan tijdens Zijn bespottig (Matt. 27:28). Het was een kostbare stof, die in de Bijbel vooral in verband wordt gebracht met de koninklijke waardigheid in Israël (vgl. 2 Sam. 1:24). Dit offer verwijst naar niemand minder dan de Koning van Israël, de Messias voor de wereld, de Christus van God.

Vanuit het gezichtspunt van degene voor wie het offer werd gebracht: het cederhout verwijst dan naar de grootsheid van de mens in zijn eigendunk. De mens heeft zichzelf tot koning gemaakt en zich geplaatst boven de wetten van God. Dat is het wezen van de zonde, met de dood als het ultieme gevolg hiervan. Degene die behoefte had aan dit offer werd hierbij duidelijk bepaald.

De hysop toont wat de mens *werkelijk* is: dit plantje laat de *geringheid* van de mens zien. In wezen is de tijd van de mens hier op aarde niet meer dan die van een bloem die verwelkt, niet meer dan een schaduw die vlug weer verdwijnt (Job 14:2). En toch acht God elk mens kostbaar en bracht Hij voor elk mens het kostbare offer van Zijn Zoon.

Het scharlaken doet denken aan de mens in zijn aardse, koninklijke waardigheid. Maar daar blijft niet veel van over als God de mens de maat neemt. Dan is de mens geen koning meer, maar iemand die behoefte heeft aan Gods genade.

Voor velen

Nadat het offer was gebracht, diende een reine man de as van de koe te verzamelen. Hij moest het naar een reine plaats brengen en daar bleef het bewaard. De as was immers nodig om het reinigingswater te bereiden. Het is vanzelfsprekend dat er voldoende as was om regelmatig het nodige reinigingswater te bereiden. We hebben immers al genoemd hoe zeldzaam een volmaakte rode koe was.

Met het offer van één koe kon heel vaak het nodige reinigingswater worden bereid, tot nut van heel veel mensen. Dit bepaalt ons erbij dat Jezus' unieke offer genoegzaam is voor zeer velen om hen te reinigen, te redden, te rechtvaardigen en tot heerlijkheid te brengen (vgl. Hebr. 2:10; 1 Tim. 2:3-6).

Een choeka

Zoals gezegd wordt deze wet door de Jood beschouwd als een zogenaamde choeka. Een choeka is een wet die niet te begrijpen is, er zit een element in dat niet te verklaren valt. Deze wet op het reinigingswater geldt dan ook als een onbegrijpelijke zaak, een van de meest mysterieuze wetten van de Thora. Volgens de Joodse overlevering wist ook de wijze koning Salomo geen raad met deze wet. Er zit namelijk een vreemde paradox in. Hoe valt het namelijk te verklaren dat ieder die een aandeel heeft aan het bereiden van dit reine offer hierdoor sowieso onrein wordt? Hoe kan iets dat rein is iemand toch onrein maken? Iets wat onrein is maakt onrein, dat is logisch.

Maar rein maakt niet onrein; dat is niet logisch. En dat maakt deze wet dus tot een choeka, er is een onbegrijpelijk aspect in de wet. Ten eerste is er namelijk de priester die het offer brengt, en hij blijkt daarna tot de avond onrein te zijn (vs. 7). Dan is er iemand die het offer verbrandt, en ook hij wordt onrein (vs. 8). Vervolgens is er een uitdrukkelijk zo genoemde reine man, die de as verzamelt en ook deze wordt onrein (vs. 9-10). Ten slotte is er nog de persoon die het water der reiniging sprenkelt op de onreine en ook hij wordt daardoor onrein (vs. 21). Iedereen die betrokken is bij de bereiding en de bediening van dit offer wordt erdoor onrein. Dat is dus het onbegrijpelijke aspect van dit offer.

Ik matig mij natuurlijk niet aan om dit te kunnen verklaren, maar ik wil voorzichtig een suggestie doen. Niet dat het alles verklaart, maar het kan wel een aspect ter overweging zijn. Misschien dat Salomo een stuk verder was gekomen, als hij het offer van Jezus had gekend? Zou het kunnen zijn dat God bewust een onbegrijpelijk

aspect heeft ingevoerd in zo'n belangrijk offer, dat duidelijk typologisch heenwijst naar het offer van Jezus Christus en één van de belangrijkste offers uit het Oude Testament is?

Zoals er een onbegrijpelijk aspect is in dit offer, zo blijft er ook altijd een aspect in het offer van Jezus dat we niet kunnen vatten. We zullen het nooit ten diepste of ten volle kunnen peilen. Zouden wij kunnen omvatten wat de liefde, genade, rechtvaardigheid, zwaarte van het lijden enzovoorts is, wat allemaal in het offer van de Heer Jezus besloten ligt? Zo hebben we als illustratie ook het gesprek tussen Abraham en Isaak, terwijl ze op weg zijn om het offer te brengen – wat ook een mooie verwijzing naar Jezus' offer is. We lezen dan de veelzeggende maar ook mysterieuze woorden: 'zo gingen die beiden samen' (Gen. 22:6, 8).

We weten dat er onderling gesproken is, maar de inhoud ervan kennen we niet en kunnen we niet vatten. Zo is er ook een onvatbare grootte of diepgang in het offer van Jezus, die alleen begrepen of beleefd wordt door God Zélf, zowel de Vader, de Zoon als de Heilige Geest. Het gaat ons begrip, verstand en gevoel ver te boven. We weten dat het aanwezig is, maar we kunnen er niet bij. Want het offer van onze geliefde Heer Jezus is zo groot, dat het voor ons niet te doorgronden is. Het choeka-aspect van dit offer laat ons ontzag voor Jezus' offer alleen maar groeien. Wat rest ons dan nog dan bewondering, dankbaarheid, ontzag en aanbidding?

OudeSporen 2020

